

Synthèse / Summary / Kurzfassung / резюме

**RÉPUBLIQUE D'ESTONIE/REPUBLIC OF ESTONIA/ REPUBLIK
ESTLAND/ ЭСТОНСКАЯРЕСПУБЛИКА**

The Supreme Court of Estonia Riigikohus

langue maternelle / native language / Muttersprache / родной язык

XVII. Kongres Konference evropskih ustavnih sodišč **Vloga ustavnih sodišč pri uveljavljanju in uporabi ustavnih načel**

Povzetek

I. Vloga ustavnih sodišč pri opredelitvi in uporabi izrecnih/implicitnih ustavnih načel.

Ustavno sodišče Republike Slovenije se pri izvrševanju svojih pristojnosti zelo pogosto sklicuje na ustavna načela. Uporablja jih bodisi kot zgornjo premiso oziroma merilo presoje svojih odločitev bodisi kot vrednostna merila pri razlagi drugih določb Ustave, zlasti tistih, ki zagotavljajo človekove pravice in temeljne svoboščine. Ustavna načela niso le načela, ki so v Ustavi izrecno zapisana, temveč tudi načela, ki so v posameznih določbah Ustave zajeta le implicitno in jih je v svoji presoji razvilo Ustavno sodišče.

Slovenska Ustava ne določa hierarhije ustavnih načel, ustavna načela pa tudi niso nadrejena ostalim določbam Ustave. Kadar pride do konflikta med dvema ali več ustavnimi načeli, Ustavno sodišče na podlagi tehtanja odloči, kateremu je v konkretni zadevi treba dati prednost. Posamezna načela, kot na primer načela demokratičnosti, pravne države, socialne države, delitve oblasti, ločitve države in verskih skupnosti, zakonitosti ali prepoved povratne veljave, so izrecno navedena v posameznih ustavnih določbah. Načelo varstva človekovih pravic je na primer konkretizirano tudi z določbami I. in III. dela Ustave, ki vsebujeta katalog človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V zvezi s človekovimi pravicami Ustavno sodišče pogosto uporablja tudi splošno načelo enakosti, prepoved diskriminacije in načelo najvišjega varstva človekovih pravic. Kot verjetno najpomembnejše implicitno ustavno načelo je treba izpostaviti načelo varstva človekovega dostojanstva. Med načeli, ki so v Ustavi le nakazana, pa velja omeniti še načela, ki jih je Ustavno sodišče izpeljalo iz načela pravne države, med drugim načelo jasnosti in določnosti predpisov, načelo varstva zaupanja v pravo, načelo prilagajanja prava družbenim razmerjem in splošno načelo sorazmernosti.

Medtem ko so pri presoji ustavnosti predpisov ustavna načela lahko samostojna podlaga za odločanje ustavnega sodišča, ustavnih načel ni mogoče samostojno uveljavljati v postopku odločanja o ustavni pritožbi, saj je z njo mogoče uveljavljati samo kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

II. Ustavna načela kot norme višje ravni? Ali je mogoče določiti hierarhijo v okviru Ustave? Nespremenljive (večne) določbe v ustavah in ustavnosodna presoja ustavnih sprememb.

Ustavno sodišče se pri svojem delu pogosto opira tudi na mednarodno pravo in pravo Evropske unije. Z vidika ustavnih načel sta za delo ustavnega sodišča še zlasti pomembni Konvencija za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) ter sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP). Omeniti velja tudi, da Ustavno sodišče temeljna načela prava Evropske unije šteje za ustavna načela.

Slovenska Ustava je bila od svojega sprejetja 23. decembra 1991 z devetimi ustavnimi zakoni šestkrat spremenjena. Ustava ureja postopek za spremembo svojih določbin ne pozna absolutnih ali relativnih prepovedi in drugih formalnih omejitev njihovega spreminjanja. Ustavnorevizijski postopek je enoten, saj ne poznamo različnih načinov spreminjanja posameznih določb glede na njihov obseg, pomen ali vlogo. Predlog za začetek postopka za spremembo Ustave lahko da 20 poslancev Državnega zbora, vlada ali najmanj 30.000 volivcev. Predloge ustavnih zakonov sestavi posebno delovno telo Državnega zbora, tj. ustavna komisija. Sprememba Ustave je sprejeta, če se zanjo opredeli vsaj 60 poslancev Državnega zbora (dvo tretjinska večina). V določenih primerih sledi tretja faza, ko o spremembi Ustave glasujejo še volivci na referendumu. Sprememba ustave začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru.

Ustavno sodišče nima pristojnosti za presojo ustavnih določb in, ker imajo ustavni zakoni, ki spreminjajo Ustavo, enak status kot Ustava, tudi za presojo teh aktovni pristojno.